

– Fólk, sum eg vanliga heilsaði uppá ella prátaði við, hugdu burtur og lótu vera við at koma yvir at práta, sum tey plagdu, sigur Finn Danberg.

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

Team Rynkeby í toppform

Helst eru tey mong, sum hava sæð gulu súkklarnir á landsvegum seinastu tíðina, tí Team Rynkeby hópurin ger seg aftur til reiðar at súkkla til frama fyri børn við krabbameini og teirra familjur. Finn Danberg er ein av fyriskiparunum, og hann heldur, at munurin millum í ár og í fjør er stóur.

– Vit fyriskiparar hava lært eina rúgvu av túrinum í fjør, fleiri

eru við aðru ferð og kunnu lættari hjálpa fólki á røttu kós, sigur Finn Danberg.

Sunnudagin súkklaði Team Rynkeby hópurin úr Havnini og til Saksunar og aftur. Hetta svarar til áleið 100 km. Og sambært Finni Danberg er venjingarstøðan á góðari leið.

– Teir einstøku súkklarnir hava lagt nógv fyrir dagin, og tey

flestu eru væl fyrir, sigur Finn Danberg.

Hann sigur, at um súkklarnir halda fram við at venja so miðvíst, sum tey hava gjørt higartil, so er hann als ikki stúrin fyrir at fara til Paris um trýggjar mánaðir.

– Vit eru ikki klár at fara til Paris nú, men tað blíva vit, sigur hann.

BARBARA@SOSIALURIN.FO

Grannakaffi var inniligt og rørandi

Krabbameinsfelagið hevur seinastu tíðina skipað fyri fleiri øðrvísi tiltøkum, fyrir at fáa pening til felagið og tess arbeiði. Ístaðin fyrir at ganga hurð til hurð og biðja um stuðul, so hevur felagið tikið stig til tiltøkini Grannakaffi, har teir ymsu vertirnir sjálvir gera av, hvussu ljós skal varpast á krabbamein.

Nú tiltøkini eru at enda komin, er greitt, at undirtøkan hevur verið góð og lóturnar inniligar.

– Vit hoyra frá øllum vertunum, at tað hevur verið inniligt og rørandi, og givið fólki eitt høvi til at tosa um teirra upplivingar við krabbamein, ella minnst aftur á tey, sum hava latið lív til hesa sjúku, sigur Jansy

Gaardlykke, dagligur leiðari hjá Krabbameinsfelagnum.

Enn er ikki endaliga greitt hvussu nógvur pengar Krabbameinsfelagið hevur savnað inn umvegis Grannakaffi, men Jansy Gaardlykke væntar, at talan verður um nakrar hundradtúsund – helst uppí móti hálvari millión.

Tað er altíð betri at siga okkurt

– Vit eru blivin nógv meira tilvitað um týðningin av at seta okkum í samband við tey, sum eru rakt av krabbameini, enn vit vóru tá eg byrjaði í Krabbameinsfelagnum fyri 19 árum síðani. Tað sigur Jansy Gaardlykke, sum er dagligur leiðari hjá Krabbameinsfelagnum

BARBARA HOLM

Jansy Gaardlykke arbeiðir hvønn dag við krabbameinsraktum føroyingum, og teirra familjum. Og júst kenslan av, at summi í nærumhvørvinum halda seg aftur at vitja og ringja, tá ið krabbamein kemur uppí leikin, er ein veruleiki, sum Jansy kennir alt ov væl.

– Tað hoyri eg aftur og aftur. At fólk eru vónbrotin av, at fólk, tey kenna, ikki eru har fyrir tey, tá ið krabbamein rakar, sigur Jansy Gaardlykke.

Men tibetur eru glottar at hómá, tí síðani Jansy byrjaði í Krabbameinsfelagnum fyri 19 árum síðani, er støðan batnað munandi.

– Samfelagið sum heild er blivið betur til at varpa ljós á, at tað ringasta tú kanst gera, er einki, sigur Jansy.

Hon vísur á, at Krabbameinsfelagið, aðrir áhugafelagsskapir, sálarfrøðingar og onnur í samfelagnum hava verið tilvitað um henda trupulleikan í mong ár, og hava tí miðvíst arbeiðt framímóti, at fáa brotið tøgna, sum valdar kring krabbamein. Men tað er ein trupul støða, og tað er væl skilligt, at fólk aftra seg at seta orð á støðuna.

– Tað er jú ikki í illari meining, at fólk halda seg aftur at siga nakað. Tað er tí, at tey eru bangin fyrir at siga okkurt skeivt. At gera støðuna hjá tí, sum hevur hesa ræðuligu sjúku innat lívinum, verri, greiður Jansy frá.

Og júst spurningurin um hvussu tú skalt bera teg at, er tann truplasti at svara.

– Eg vænti ikki tað er nakar rættur háttur ella nakað rætt at siga. Tað týðningarmesta er, at tú vísur umsorgan fyrir tí, sum hevur krabbamein ella teirra avvarðandi, sigur Jansy.

Um tú kennir tað trupult at tosa við ein, sum livur við krabbamein, so kanska skalt tú bara siga tað. »Eg eri so kedd av at hoyra um tína støðu. Eg veit als ikki hvat eg skal siga, men eg eri her fyrir teg, um tú hevur tørv á nøkrum.« – Tað kanst tú altíð siga, sigur Jansy.

Við tinum spurningum og tíni nærveru vísur tú tí sjúka umsorgan í hansara sváru støðu. Eisini er umráðandi, at tá tú mætir tí sjúka og setur spurningar, at tú hevur tíð at lurta eftir tí, sum tú hevur spurt um, og ikki skundar tær víðari, tí hetta kann gera ilt verri og tann sjúki fylir seg avvistan og settan til síðis.

Krabbameinssjúka er ofta ein

sjúka, ið tekur hart uppá kropp og sál, og viðgerðin fyrir sjúkuna tekur eisini ofta langa tíð. Hetta kann tí hava við sær, at tað slítur nógv uppá tann sjúka og tey avvarðandi, og tí er eisini er ymiskt hvussu tann sjúki er fyrir júst tá tú setur teg í samband við viðkomandi.

– Tað er ikki vist, at tann sjúki hevur orku ella hug at tosa júst tá. Hetta nýtist tó ikki at merkja, at viðkomandi als ikki vil tosa eina aðru ferð. Tær nýtist ikki at halda teg aftur við at taka upp samband við tann sjúka eina aðru ferð, sigur Jansy.

– Ofta er tað soleiðis, at tann rakti bert hevur tørv á at vita, at fólkin í nærumhvørvinum eru tilvitað um, at lívið er hart júst nú, sigur Jansy.

Meta um hvørja einstøku støðu

Støðan hesum viðvíkjandi er blivin betur í Føroyum. Føroyingar duga betur og betur at uppføra seg í slíkum truplum støðum. Men tað er eisini umráðandi at vera tilvitaður um tín leiklut í lívinum hjá tí rakta ella teirra avvarðandi.

– Eg havi eisini hoyrt summi siga, at nú koma øll yvir at tosa í øllum hugsandi samanhangum. Og tað er kanska heldur ikki tað rætta, sigur Jansy.

Hon vísur á, at tað er týðningarmikið at hava føling við støðuni, og at meta um tað er rætta tíð og stað at seta orð á krabbamein.

– Situr tú til dømis í einari veitslu við einum, sum tú veitst stríðist við krabbamein so ella so, so kanska tú skalt merkja eftir, um viðkomandi hevur hug at tosa um tað júst har, sigur Jansy.

Vit eru øll so ymisk, og soleiðis er sjálvsagt eisini við teimum, sum hava krabbamein tætt inn at lívinum. Onkran dag hava tey tørv á at tosa, meðan tey aðrar dagar vilja gloyma sjúkuna eina løtu. Hvussu er og ikki hjá hvørjum einstøkum, so er tummilfingurreglan, at tað altíð er betur at vísa umsorgan enn at tiga.